

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 7Ssk/98/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5022200522
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 07. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jana Martinčeková
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2024:5022200522.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Martinčekovej a členov senátu Mgr. Michala Novotného a JUDr. Martina Tisa, v právnej veci žalobkyne: U. Ž. Y., O.. XX.XX.XXXX, V. M. F. X, XXX XX E., právne zastúpená advokátkou JUDr. Zuzanou Baloghovou, so sídlom Mostová 33, 034 01 Ružomberok, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta č. 8 a 10, 813 63 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 45056-3/2017-BA zo dňa 28.11.2017, o kasačnej sťažnosti žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 16Sa/40/2022-41 zo dňa 22.02.2023, takto

rozhodol:

- I. Kasačná sťažnosť žalobkyne sa zamietá.
- II. Žalovanej sa náhrada trov kasačného konania nepriznáva.

odôvodnenie:

1. Krajský súd v Žiline (ďalej tiež len „správny súd“) v poradí druhým rozsudkom č. k. 16Sa/40/2022-41 zo dňa 22.02.2023 (ďalej tiež len „napadnutý rozsudok“) zamietol postupom podľa § 190 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) v znení účinnom do 30.06.2023 žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala preskúmania rozhodnutia žalovanej č. 45056-3/2017-BA zo dňa 28.11.2017 (ďalej len „preskúmané rozhodnutie“) v spojení s rozhodnutím Sociálnej poisťovne, pobočka Liptovský Mikuláš (ďalej len „prvostupňový správny orgán“) č. 6410-2/2017-LM zo dňa 24.04.2017 (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie“). Správny súd žalovanej náhradu trov konania nepriznal.

2. Preskúmaným rozhodnutím žalovaná zmenila rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu zo dňa 24.04.2017 vo veci zániku povinného nemocenského a dôchodkového poistenia (ďalej len „povinné poistenie“, resp. „sociálne poistenie“) žalobkyne tak, že vypustila z výroku text: „...zaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 30. júna 2008.“ a nahradila ho textom „...nezaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 30. apríla 2006, ale zaniklo dňa 30. júna 2008“. V ostatnom žalovaná odvolaním napadnuté prvostupňové rozhodnutie potvrdila. Prvostupňový správny orgán svojim rozhodnutím rozhodol o tom, že žalobkyni ako samostatne zárobkovo činnnej osobe (ďalej len „SZČO“) zaniklo povinné poistenie 30.06.2008. V odôvodnení preskúmaného rozhodnutia žalovaná uviedla, že žalobkyňa mala aj po 30.04.2006 postavenie SZČO, pretože mala naďalej platné oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu, ktorým je licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolani lekárov (licencia L1A), na základe ktorej bola oprávnená vykonávať samostatnú zárobkovú činnosť a v rozhodujúcom období mala príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti vyšší ako je zákonom stanovená hranica príjmu: príjmy žalobkyne z podnikania za rok 2005 (936 396,00 Sk) presiahli zákonom ustanovenú sumu 82 800,00 Sk a príjmy z podnikania za rok 2006 (325 338,00 Sk) presiahli zákonom ustanovenú sumu 91 200,00 Sk.

3. Správny súd poukázal na rozsudok Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „NSS SR“, resp. „kasačný súd“) sp. zn. 9Sžsk/24/2020 zo dňa 24.08.2022, ktorým bol zrušený v poradí prvý rozsudok Krajského súdu v Žiline č. k. 25Sa/4/2018-82 zo dňa 30.01.2020 v tejto veci a ktorého závermi bol viazaný. Vec bola kasačným súdom vrátená správneému súdu na ďalšie konanie s poukazom na závery rozsudku veľkého senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „NS SR“) sp. zn. 1Vs/3/2019 a uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ÚS SR“) sp. zn. IV.ÚS 610/2021, ktorým bola odmietnutá ústavná sťažnosť proti uvedenému rozsudku NS SR sp. zn. 1Vs/3/2019. Pre rozhodnutie žalovanej a prvostupňového orgánu bolo u žalobkyne ako SZČO pri rozhodovaní o zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia dňa 30.06.2008 podstatné v zmysle rozhodnej zákonnej úpravy platnej v tom čase to, že žalobkyňa bola držiteľkou licencie L1A a súčasne v rozhodnom čase dosiahnutý príjem žalobkyne ako SZČO bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9 zákona č. 461/2003 Z. z. (ďalej aj „zákon o sociálnom poistení“), pričom nebolo rozhodujúce, či tento presahujúci príjem bol dosiahnutý v súvislosti s držbou, prípadne výkonom licencie L1A alebo išlo o príjem žalobkyne dosahovaný z inej činnosti. Zo záverov kasačného súdu v rozsudku sp. zn. 9Sžsk/24/2020 okrem iného vyplynulo aj to, že k tomu, aby licencia L1A nebola oprávnením podľa § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z., by musela existovať objektívna nemožnosť vykonávať činnosť, ktorá nespočíva v konaní, resp. nekonaní držiteľa oprávnenia. Pokiaľ aj žalobkyňa kládla dôraz na odhlášku ku dňu 30.04.2006, tak správny súd bol názoru, že žalobkyňa bola správnym spôsobom považovaná za SZČO, pokiaľ bola držiteľom platnej licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe, ktoré sa považuje za oprávnenie na výkon činnosti podľa § 3 ods. 4 písm. c), § 10, § 68 ods. 1 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 578/2004 Z. z.“), zakladajúce status SZČO a súčasne v rozhodnom období dosiahla kvalifikovaný príjem v súlade s ust. § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. Žalobkyňa preto trvala povinná účasť na sociálnom poistení aj po dátume 30.04.2006. Na uvedenom závere, ktorý bol správny tak zo strany prvostupňového orgánu ako aj žalovanej, nemohla zmeniť nič ani odhláška žalobkyne ako SZČO zo sociálneho poistenia s uvedením dátumu zániku poistenia 30.04.2006. Do predloženia licencie správny orgán nemal dôvod považovať vec za sporný prípad, ktorým sa stal až získaním informácie, že žalobkyňa je držiteľkou licencie, z ktorého dôvodu následne žalovaný orgán rozhodol o nezániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia dňa 30.04.2006, keďže poistenie žalobkyne ako SZČO trvalo aj po 30.04.2006 a k jeho zániku došlo 30.06.2008. Na konanie vo veciach sociálneho poistenia sa nevzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní, preto nebola opodstatnená žaloba žalobkyne ani v tej časti, keď namietala nezákonný postup žalovaného a prvostupňového orgánu, ktorý predchádzal vydaniu rozhodnutí.

4. K námietke porušenia práva žalobkyne vyjadriť sa ku konaniu, rozporný postup žalovaného s ust. § 3 ods. 2 Správneho poriadku, správny súd v bode 32 odôvodnenia napadnutého rozsudku uviedol, že v zmysle ust. § 184 ods. 8 a § 185 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. je okamihom začatia nedávkového konania na podnet organizačnej zložky deň, kedy bol voči účastníkovi urobený prvý úkon. Inak povedané, konanie je začaté vtedy, keď organizačná zložka voči účastníkovi (navonok) prejavila, že voči nemu vedie určité nedávkové konanie. Takýmto prvým úkonom môže byť aj samo vydanie písomného rozhodnutia (§ 209 zákona), keďže aj z neho je celkom zrejmé, že sa voči účastníkovi vedie určité konanie s určitým predmetom. Zároveň poukazuje na to, že v zmysle ust. § 228 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31.12.2010 bola SZČO povinná odhlásiť sa z povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia do ôsmich dní od jeho zániku. Žalovaná mohla údaje v odhláške bez ďalšieho akceptovať, táto akceptácia však nemá povahu rozhodnutia o zániku sociálneho poistenia. Ak žalovaná považovala údaje v odhláške alebo jej účinky za sporné, mohla v nedávkovom konaní podľa § 172 ods. 5 zákona č. 461/2003 Z. z. rozhodnúť o zániku povinného poistenia inak, než bolo uvedené v odhláške. Zo žiadneho ustanovenia zákona č. 461/2003 Z. z. nevyplýva, že by žalovaná mohla vydať takéto rozhodnutie len do určitého času po podaní odhlášky. Rovnako žiadne ustanovenia tohto zákona neustanovuje, že by vznik či zánik povinného nemocenského a dôchodkového poistenia bol závislý od toho, či poistenec bol alebo nebol dobromyseľný o dátume zániku.

5. Proti tomuto rozsudku podala kasačnú sťažnosť žalobkyňa (ďalej aj ako „sťažovateľka“) z dôvodu podľa § 440 ods. 1 písm. g) a h) SSP. Žiadala, aby kasačný súd zmenil rozhodnutie správneho súdu

tak, že zruší preskúmané rozhodnutie v spojení s prvostupňovým rozhodnutím a vec vráti správne orgánu na ďalšie konanie. Zároveň žiadala priznať nárok na náhradu trov konania.

6. Podľa sťažovateľky došlo napadnutým rozhodnutím k porušeniu princípu právnej istoty a predvídateľnosti súdneho rozhodnutia. Správny súd nevyhodnotil dostatočne a presvedčivo postup žalovanej po prijatí odhlášky žalobkyne s dátumom zániku poistenia dňa 30.04.2006 a to, že až po 11 rokoch došlo k rozhodnutiu žalovanej o nezániku povinného poistenia. Preskúmané rozhodnutie má vplyv na to, že žalovaná začala pohľadávku voči sťažovateľke exekučne vymáhať. Správny súd nevyhodnotil námietku premičania práva rozhodovať o zániku nemocenského poistenia, keď od podania odhlášky po rozhodnutie Sociálnej poisťovne uplynulo viac ako 11 rokov, čo je v rozpore s princípom istoty a s požiadavkou predvídateľnosti postupu správnych orgánov. Sociálna poisťovňa môže v podstate svojvoľne rozhodovať o sociálnom poistení a následnom výrube poistného, čo je navyše aj obchádzaním ust. § 147 zákona o sociálnom poistení. Žalovaná nijakým spôsobom nevysvetlila dôvody vydania preskúmaných rozhodnutí.

7. Podľa sťažovateľky je zásadným posúdenie, či ju možno len na základe existencie licencie L1A považovať za SZČO s povinnosťou platiť povinné poistenie. Správny súd opomína skutočnosť, že žalobkyňi bolo rozhodnutím Žilinského samosprávneho kraja č. 2242/2006/02 zrušené povolenie na poskytovanie zdravotnej starostlivosti v zdravotníckom zariadení, bez ktorého zdravotnú starostlivosť nemohla naďalej poskytovať. Pokiaľ ide o príjem, tak daňové priznanie podávala naposledy za rok 2006 a za 2007 ho nepodávala, lebo samostatnú zdravotnícku prax nevykonávala a ani nemohla, lebo nemala povolenie na jej vykonávanie. Ak súd uvádza, že neexistovala žiadna prekážka, ktorá by jej bránila vykonávať samostatnú zdravotnícku prax, opomína skutočnosť, že zákon umožňuje vykonávať zdravotnícke povolanie na základe povolenia a sťažovateľka bolo toto povolenie dňa 30.04.2006 zrušené. Podľa sťažovateľky je zrejmé, že žalovaná aj súd stotožňujú jej právne postavenie s právnym postavením osoby, ktorá vykonáva činnosť na základe živnosti, ale zatiaľ čo živnostníkovi postačuje živnostenské oprávnenie, tak lekár musí mať okrem licencie aj povolenie na poskytovanie zdravotnej starostlivosti. Zákon o sociálnom poistení v znení účinnom v čase podania odhlášky priamo neupravoval, aké podmienky má osoba pre vznik či trvanie sociálneho poistenia spĺňať, ale je zrejmé, že musela mať oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu. V zmysle zákona č. 578/2004 Z. z. sa na výkon samostatnej zdravotníckej praxe vyžaduje licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe a súčasne povolenie vydané samosprávnym krajom (§ 11).

8. Sťažovateľka namietala, že veľký senát NS SR dospel v krátkom čase k dvom rôznym záverom pokiaľ ide o status lekára a licenciu L1A, čo nemôže byť na ujmu žalobkyne a jej práv a je v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania. Poukazovanie na uznesenie ÚS SR č. k. IV ÚS 610/2021-22 považuje za formalistický a alibistický postup, lebo ústavný súd v danom rozhodnutí riešil konkrétnu sťažnosť fyzickej osoby. Správny súd len odkázal na rozhodnutie veľkého senátu NS SR zo dňa 24.11.2020 a uznesenie ÚS SR bez primeranej aplikácie na tu prejednávanú vec a bez toho, aby bolo zrozumiteľným spôsobom uvedené, z akého dôvodu je vec žalobkyne posúdená presne opačne ako v poradí prvým rozsudkom.

9. Žalovaná sa k obsahu kasačnej sťažnosti vyjadrila podaním zo dňa 09.05.2023. Mala za to, že sťažovateľka v kasačnej sťažnosti neuviedla také námietky k správnosti preskúmaného rozhodnutia ani právne relevantné dôvody, ktoré by odôvodňovali jeho zmenu alebo zrušenie. Navrhla kasačnú sťažnosť zamietnuť ako nedôvodnú.

10. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 SSP) po zistení, že kasačná sťažnosť bola podaná včas, oprávnenou osobou a je prípustná, bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP), po oboznámení sa s administratívnym a súdnym spisom a po oboznámení sa s dôvodmi kasačnej sťažnosti, ktorými nebol viazaný (§ 453 ods. 2 SSP), zistil, že tieto sú v nedôvodné, pričom sám nezistil dôvody na zrušenie napadnutého rozsudku a preto bolo potrebné kasačnú sťažnosť zamietnuť z nasledovných dôvodov:

11. Podľa § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31.12.2010 samostatne zárobkovo činná osoba podľa tohto zákona je fyzická osoba, ktorá má oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu okrem činnosti fyzickej osoby v pracovnom pomere, na ktorej výkon je povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu.

12. Podľa § 14 ods. 1 písm. b) cit. zákona povinne nemocensky poistení sú samostatne zárobkovo činná osoba, ktorej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9.

13. Podľa § 15 ods. 1 písm. b) cit. zákona povinne dôchodkovo poistení sú samostatne zárobkovo činná osoba, ktorá je povinne nemocensky poistená.

14. Podľa § 21 ods. 1 cit. zákona povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnnej osobe vzniká od 1. júla kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9, a zaniká 30. júna kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou nebol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9, ak tento zákon neustanovuje inak.

15. Podľa § 21 ods. 4 písm. b) cit. zákona povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie zaniká vždy samostatne zárobkovo činnnej osobe uvedenej v § 5 písm. b) a c) dňom zániku týchto oprávnení, a samostatne zárobkovo činnnej osobe uvedenej v § 5 písm. c) odo dňa vzniku pracovného pomeru, v ktorom na výkon činnosti je povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu, ak od tohto dňa podľa svojho vyhlásenia nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby uvedenej v § 5 písm. c).

16. Podľa § 3 ods. 4 písm. c) zákona č. 578/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov zdravotnícke povolanie sa vykonáva na základe licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (§ 10).

17. Podľa § 10 ods. 1 cit. zákona samostatnú zdravotnícku prax môžu vykonávať zdravotnícki pracovníci v povolani lekárska, zubný lekár, sestra, pôrodná asistentka, fyzioterapeut, liečebný pedagóg, logopéd, psychológ a masér. Na výkon samostatnej zdravotníckej praxe sa vyžaduje licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (§ 68 ods. 1 písm. a/).

18. Podľa § 10 ods. 2 cit. zákona samostatná zdravotnícka prax podľa odseku 1 je poskytovanie zdravotnej starostlivosti v zdravotníckom zariadení, ktoré prevádzkuje iný poskytovateľ na základe povolenia, ak v odseku 3 nie je ustanovené inak, alebo na inom mieste ako v zdravotníckom zariadení.

19. Predmetom kasačného konania je posúdenie správnosti rozsudku správneho súdu, ktorý sa po preskúmaní zákonnosti rozhodnutia žalovanej stotožnil so záverom, že sťažovateľke nezaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 30.04.2006, ale zaniklo dňa 30.06.2008.

20. V procese posudzovania zákonnosti napadnutého rozsudku správneho súdu kasačný súd vychádzal zo skutkových zistení vyplývajúcich zo spisového materiálu správneho súdu, súčasť ktorého tvoril administratívny spis žalovaného správneho orgánu, pričom poukazuje na pre vec podstatné skutočnosti:

- Slovenská lekárska komora (ďalej „SLK“) vydala sťažovateľke licenciu na výkon samostatnej zdravotníckej praxe č. licencie L1A/ZA/0248/05 s dátumom vzniku oprávnenia k 27.06.2005;
- podľa výpisu Daňového riaditeľstva Slovenskej republiky mala sťažovateľka príjem z podnikania (§ 6 ods. 1 písm. c) zákona č. 595/2003 Z. z.) za zdaňovacie obdobie 2005 a 2006 príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti vyšší ako je zákonom stanovená hranica príjmu: príjmy žalobkyne z podnikania za rok 2005 (936 396,00 Sk) presiahli zákonom ustanovenú sumu 82 800,00 Sk a príjmy z podnikania za rok 2006 (325 338,00 Sk) presiahli zákonom ustanovenú sumu 91 200,00 Sk; za rok 2007 sťažovateľka príjem z podnikania nevykázala;
- správny súd rozsudkom č. k. 25Sa/4/2018-82 zo dňa 30.01.2020 zrušil preskúmané rozhodnutie žalovanej a vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie;
- kasačný súd rozsudkom sp. zn. 9Sžsk/24/2020 zo dňa 24.08.2022 zrušil rozsudok správneho súdu č. 25Sa/4/2018-82 zo dňa 30.01.2020 a vec mu vrátil na ďalšie konanie s poukazom na rozhodnutie veľkého senátu NS SR sp. zn. 1Vs/3/2019 zo dňa 24.11.2020 a ÚS SR č. k. IV.ÚS 610/2021-22 zo dňa 30.11.2021; pričom vyslovil, nasledovné:

„22. Skutkové zistenia v danej veci potvrdili, že žalobkyňa aj po vydaní rozhodnutia Žilinského samosprávneho kraja č. 02242/2006/OZ zo dňa 21. februára 2006, ktorým žalobkyňa ku dňu 30. apríla 2006 zrušil povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia v odbore dermatovenerológia, bola i naďalej držiteľkou licencie č. L1A/ZA/0248/05 vydané Slovenskou lekárskou komorou s účinnosťou od 27. júna 2005 na výkon samostatnej zdravotníckej praxe. Príjmy žalobkyne z podnikania za rok 2005 (v sume 936.396,00 Sk) presiahli zákonom ustanovenú sumu 82.800,00 Sk a príjmy účastníčky konania z podnikania za rok 2006 (325.338,00 Sk) presiahli zákonom ustanovenú sumu 91.200,00 Sk. Žalobkyňa daňové priznanie k dani z príjmov fyzickej osoby za rok 2007 nepodala. Žalovaná teda rozhodla v súlade so zákonom č. 461/2003 Z. z., keď rozhodla tak, že žalobkyňa ako SZČO nezaniklo povinné nemocenské a povinné dôchodkové poistenie dňa 30. apríla 2006, ale zaniklo dňa 30. júna 2008, keďže v zmysle § 21 ods. 1 zákona o sociálnom poistení povinné nemocenské a dôchodkové poistenie zaniká 30.6. kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý príjem SZČO nebol vyšší ako zákonom stanovená suma (v danom prípade to bol rok 2007, kedy žalobkyňa nepodala daňové priznanie). Žalobkyňa ako držiteľka licencie L1A mala postavenie (status) SZČO v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. V prípade žalobkyne ako držiteľky licencie L1A je naplnená formálna aj materiálna stránka oprávnenia na výkon činnosti, pretože neexistuje žiadna vonkajšia prekážka nezávislá od jej vôle ako držiteľky tejto licencie, ktorá by jej bránila vykonávať samostatnú zdravotnícku prax, teda poskytovať zdravotnú starostlivosť v zdravotníckom zariadení prevádzkovanom iným poskytovateľom alebo na inom mieste. Skutočnosť, že žalobkyňa licenciu L1A nevyužívala, neznamená reálnu nemožnosť jej využívania. Na to, aby licencia L1A nebola oprávnením podľa § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z., by musela existovať objektívna nemožnosť vykonávať činnosť, ktorá nespočíva v konaní, resp. nekonaní držiteľa oprávnenia. ...

24. V ďalšom konaní bude povinnosťou správneho súdu opätovne sa vecou zaoberať, ustáliť zásadné otázky nastolené v konaní, vzťahujúce sa na prejednávanú vec, v ich intenciách posúdiť zákonnosť rozhodnutia a postupu žalovanej v spojení s rozhodnutiami a postupom prvostupňového správneho orgánu a to v súlade s názorom kasačného súdu vysloveným v tomto rozhodnutí a vo veci opätovne rozhodnúť. V novom rozhodnutí vo veci samej rozhodne správny súd opätovne o nároku na náhradu trov konania, vrátane nároku na náhradu trov kasačného konania (§ 467 ods. 3 SSP)...

21. Kasačný súd vyhodnotil rozsah a dôvody kasačnej sťažnosti sťažovateľky vo vzťahu k napadnutému rozsudku správneho súdu po tom, ako sa oboznámil s obsahom administratívneho a súdneho spisu, s námietkami sťažovateľky uvedenými v kasačnej sťažnosti a dospel k zhodnému záveru ako správny súd. Kasačný súd nezistil dôvody, pre ktoré by sa odchyľil od logických argumentov a relevantných právnych záverov obsiahnutých v odôvodnení napadnutého rozsudku správneho súdu, ktoré vytvárajú dostatočné východiská pre vyslovenie výroku rozsudku a nejavia sa ako arbitrálne, ale dávajú zrozumiteľným spôsobom a v dostatočnom rozsahu odpoveď na zásadné právne otázky. Je potrebné zdôrazniť, že právnym posúdením veci sa už zaoberal NSS SR vo svojom skoršom rozsudku, ktorým bol správny súd viazaný, pričom od názorov v ňom vyslovených sa kasačný súd nemá dôvod odchyliť.

22. Kasačný súd v súvislosti s postavením lekára ako SZČO poukazuje na predchádzajúci rozsudok kasačného súdu, ktorý poukázal na právne závery uvedené v rozsudku veľkého senátu NS SR zo dňa 24.11.2020 sp. zn. 1Vs/3/2019, ktorým bolo prekonané jeho skoršie rozhodnutie sp. zn. 1Vs/1/2019. Rozhodnutie veľkého senátu NS SR sp. zn. 1Vs/3/2019 prešlo i testom ústavnosti (ústavná sťažnosť bola Ústavným súdom Slovenskej republiky odmietnutá uznesením sp. zn. IV. ÚS 610/2021 zo dňa 30.11.2021). Kasačný súd vzhľadom na to, že uvedený rozsudok veľkého senátu bol analyzovaný už v predchádzajúcom zrušujúcom rozsudku, nebude podrobne citovať časti jeho odôvodnenia; poukazuje len na jeho podstatné závery. Veľký senát sa stotožnil s názorom, že licencia L1A oprávňuje lekára vykonávať samostatnú zdravotnícku prax, teda poskytovať zdravotnú starostlivosť v zdravotníckom zariadení prevádzkovanom iným poskytovateľom alebo na inom mieste, a že lekár - držiteľ licencie L1A, je oprávnený bez ďalšieho povolenia alebo súhlasu akéhokoľvek orgánu poskytovať zdravotnú starostlivosť. Povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia sa viaže výlučne na osobu prevádzkovateľa zdravotníckeho zariadenia. Zánikom povolenia neprestane lekár, ktorý je držiteľom licencie L1A, spĺňať podmienky pre vydanie tohto druhu licencie. Splnenie predpokladov pre vydanie licencie L1A lekárom nie je naviazané na vydanie povolenia prevádzkovateľa zdravotníckeho zariadenia. Pod pojmom oprávnenie na vykonávanie činností v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom do 31.12.2010 je potrebné rozumieť povolenie, súhlas s vykonávaním určitej činnosti, ktoré vydáva SLK po tom, čo zistí, že lekár spĺňa odborné a iné zákonom ustanovené predpoklady na vykonávanie samostatnej zdravotníckej praxe. Skutočnosť, že lekár na základe tohto povolenia,

súhlasu s výkonom činnosti (licencie L1A) môže uzatvárať dohody/zmluvy, od ktorých závisí, kde takúto činnosť bude vykonávať, na existenciu povolenia udeleného lekárskou komorou, vplyv nemá. Po splnení zákonných podmienok je iba na vôli držiteľa oprávnenia, akým spôsobom a kde bude výkon činnosti realizovať, pričom zo strany verejnej moci u držiteľa licencie L1A žiadny ďalší úkon (napr. povolenie vykonávať činnosť u konkrétneho poskytovateľa, registráciu a pod.) nie je potrebný.

23. Kasačný súd sa vzhľadom na vyššie uvedené nestotožnil so základnou námietkou sťažovateľky, že licencia L1A ju po 30.04.2006 sama o sebe neoprávňovala vykonávať samostatnú zdravotnícku prax, lebo k tomuto dátumu jej bolo zrušené povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (ambulancie), vydané samosprávnym krajom podľa § 11 zákona č. 548/2004 Z. z. Podmienky pre vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (vrátane ambulancie) ustanovuje § 12 cit. zákona. Jednou z podmienok na vydanie tohto povolenia že licencia LIC alebo licencia L1B. Povinnosť držby licencie L1B, resp. licencie L1C ako jednej z podmienok pre vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia platila tak v čase podania odhlášky sťažovateľkou (k 30.04.2006) a rovnako aj v čase, keď podľa žalovanej došlo k zániku povinného poistenia sťažovateľky (k 30.06.2008). Z uvedeného vyplýva, že licencia L1A vôbec nebola podľa § 12 cit. zákona podmienkou na vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (§ 11 cit. zákona) a zároveň, že sťažovateľka mohla vykonávať svoje zdravotnícke povolanie len na základe vydannej licencie L1A [§ 3 ods. 4 písm. c) zákona č. 548/2004 Z. z.]. Skutočnosť, že prevádzkovateľ zdravotníckeho zariadenia, s ktorým lekár - držiteľ licencie L1A, uzatvára dohodu/zmluvu, je povinný spĺňať podmienky ustanovené zákonom, medzi ktoré patrí aj vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia, nijako nesúvisí s oprávnením na vykonávanie samostatnej zdravotníckej praxe lekára - držiteľa licencie L1A. Bolo preto len na vôli sťažovateľky, či uvedenú licenciu bude využívať aj po 30.04.2006, teda, či bude uzatvárať dohody/zmluvy o výkone zdravotnej starostlivosti s inými prevádzkovateľmi zdravotníckych zariadení a vybrať si, v ktorom zdravotníckom zariadení, resp. na inom mieste (napr. v byte chorého, v inom prirodzenom sociálnom prostredí osoby, ktorá vyžaduje poskytovanie zdravotnej starostlivosti) bude zdravotnú starostlivosť poskytovať. V kontexte uvedeného je potom nesprávny výklad sťažovateľky, že na výkon samostatnej zdravotníckej praxe zákon č. 578/2004 Z. z. vyžadoval licenciu na výkon samostatnej zdravotníckej praxe a súčasne povolenie vydané samosprávnym krajom, preto kasačný súd vyhodnotil jej námietky v tomto smere ako plne nedôvodné.

24. Pokiaľ sťažovateľka namietala posúdenie správneho súdu vo vzťahu k jej námietkam týkajúcim sa postupu žalovanej po podaní odhlášky a k premlčaniu práva žalovanej rozhodnúť o zániku povinného poistenia po 11 rokoch od podania odhlášky ku dňu 30.04.2006, kasačný súd ju vyhodnotil ako nedôvodnú. Kasačný súd konštatuje, že správny súd sa s uvedenými námietkami vysporiadal v bode 32 odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, s ktorým sa kasačný súd stotožňuje a dopĺňa, že povinnosť preukazovať skutočnosti rozhodujúce pre vznik, trvanie, prerušenie a zánik povinného poistenia prináleží poistencovi a sťažovateľka nesporne disponovala informáciou, že licencia L1A jej nebola zrušená a zostala v platnosti, čo však príslušnému správneho orgánu pri podaní odhlášky neoznámila. Takisto si bola vedomá údajov, ktoré sama uviedla v daňovom priznaní, čo boli dva základné momenty pre vydanie rozhodnutia Sociálnej poisťovne. Pretože prvostupňový správny orgán podstatnú skutočnosť, že sťažovateľka je držiteľkou licencie L1A v povolaní lekár aj po 30.04.2006, zistil až na základe údajov poskytnutých SLK, čo bolo v rozpore s jej odhláškou ku dňu 30.04.2006, bolo potrebné rozhodnutie vydať, a to aj v prípade, ak boli skutočnosťami, rozhodujúce pre posúdenie okolností trvania povinného poistenia, zistené spätne. Nemožno prisvedčiť ani názoru žalobkyne o premlčaní práva rozhodnúť o zániku poistenia a obchádzaní § 147 zákona o sociálnom poistení, pretože toto ustanovenie sa vzťahuje len na právo žalovanej predpísať poistné a penále ako peňažné plnenia.

25. Pokiaľ sťažovateľka namietala, že preskúmané rozhodnutia majú vplyv na následný predpis poistného a jeho vymáhanie, kasačný súd sťažovateľke pripomína, že predmetom tohto konania je prieskum zákonnosti rozhodnutí žalovanej a prvostupňového správneho orgánu vo veci trvania jej povinného poistenia. Správny súd neposudzuje účelnosť, hospodárnosť a vhodnosť rozhodnutia orgánu verejnej správy, opatrenia orgánu verejnej správy alebo iného zásahu orgánu verejnej správy a zároveň sa v tu prejednávanej veci nejedná o žiadny z prípadov podľa § 192, 198 a § 230 ods. 1 písm. b) a ods. 2 písm. a) SSP (§ 27 ods. 3 SSP).

26. K námietke sťažovateľky vzťahujúcej sa k otázke právnej istoty v súvislosti s rozhodnutiami správnych orgánov, kasačný súd uvádza, že podľa čl. 2 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový

poriadok v znení neskorších predpisov v spojení s § 5 ods. 1 SSP právna istota je stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít; ak takej ustálenej rozhodovacej praxe niet, aj stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo. O otázkach, ktoré sú predmetom tohto konania, urobil právne závery veľký senát NS SR rozsudkom z 24.11.2020, sp. zn. 1Vs/3/2019, ktorý prešiel testom ústavnosti. Tento rozsudok je pre senáty najvyššieho správneho súdu záväzný (§ 466 ods. 3 SSP) a je podkladom pre ustálenie rozhodovacej praxe v totožných otázkach. Vydaním nového rozhodnutia veľkého senátu NS SR zanikajú účinky záväznosti právneho názoru vyjadreného v skoršom rozhodnutí veľkého senátu sp. zn. 1Vs/1/2019 zo dňa 30.04.2019 v tom rozsahu, v akom sa právny názor vyjadrený v neskoršom rozhodnutí odchyľuje od skoršieho rozhodnutia veľkého senátu. Existencia dvoch protichodných rozhodnutí nie je zdrojom nekonzistentnosti judikatúry najvyššieho (správneho) súdu. Zákon totiž podobnú situáciu vyslovene predpokladá (§ 466 od. 3 SSP) a možno z neho logicky vyvodíť jej riešenie, že záväzným zostáva len právny názor vyslovený neskôr (obdobne rozhodnutie Najvyššieho správneho súdu SR sp. zn. 7Ssk/27/2023). Kasačný súd v tejto súvislosti poukazuje tiež na rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 137/2024 zo dňa 20.03.2024 v obdobnej právnej veci, cit.: „...nové rozhodnutie veľkého senátu je „len“ kryštalizáciou judikatúrnej tvorby právneho názoru v skutkovej situácii určitého typu, ktorá je spojená s prelomením skoršieho právneho názoru na horizontálnej línii názorovej konkurencie (v rámci najvyššieho súdu alebo najvyššieho správneho súdu), aj keď s účinkami záväznosti nielen pre aktuálne posudzovanú vec, ale aj so zákonom ustanoveným atribútom širšej následnej záväznosti (§ 48 ods. 3 Civilného sporového poriadku, § 466 ods. 3 SSP) orientovanej na rozhodovanie senátov súdu, ktorého súčasťou je veľký senát (najvyššieho súdu alebo najvyššieho správneho súdu) s aplikačnými účinkami pro futuro.“ Kasačný súd dodáva, že nemožno ani tvrdiť, že by sťažovateľka v roku 2006 konala (mohla konať) s dôverou v právny názor vyplývajúci zo skoršieho rozhodnutia veľkého senátu, keď v tom čase nebolo vydané. Ak však žalovaná a neskôr správny súd formulovali svoje právne názory v intenciách právneho názoru vyplývajúceho z rozsudku veľkého senátu sp. zn. 1Vs/3/2019 zo dňa 24.11.2020, nemohlo dôjsť k porušeniu princípu právnej istoty v danej veci.

27. Kasačný súd konštatuje, že v právnom štáte - a v duchu všeobecného princípu spravodlivosti - nie je možné očakávať zvýhodnenie vo forme nevzniku povinností na základe či už neznalosti práva (sťažovateľka sa domnievala, že jej status SZČO sa neviaže na trvanie licencie L1A, ale na povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia) alebo akéhokoľvek iného opomenutia. Princíp právnej istoty a spravodlivosti aj v práve sociálneho zabezpečenia znamená, že je potrebné zabezpečiť, aby v rozhodovaní o skutkovo zhodných alebo podobných prípadoch nevznikali neodôvodnené rozdiely (pozri rozhodnutie sp. zn. 9Sžsk/16/2018).

28. Kasačný súd napokon ako nedôvodnú vyhodnotil aj sťažnostnú námietku, ktorá sa týkala zmeny právneho posúdenia veci správnym súdom oproti jeho prvému rozsudku, keď podľa žalobkyne správny súd dôvod tejto zmeny zrozumiteľne nevysvetlil. Správny súd v napadnutom rozsudku uviedol konkrétne skutkové okolnosti, ktoré mali vplyv na trvanie povinných poistení aj k 30.04.2006 a ich zánik práve k dátumu 30.06.2008. Tieto riadne právne vyhodnotil v intenciách právneho názoru kasačného súdu uvedeného v zrušujúcom rozsudku sp. zn. 9Sžsk/24/2020 zo dňa 24.08.2022, ktorým právny názorom bol viazaný (§ 469 SSP). Je nedôvodné tvrdenie žalobkyne, že správny súd len mechanicky odkázal na rozhodnutie veľkého senátu NS SR zo dňa 24.11.2020 a uznesenie ÚS SR sp. zn. IV. ÚS 610/2021 zo dňa 30.11.2021.

29. Vzhľadom na vyššie uvedené vyhodnotil kasačný súd sťažnostné námietky sťažovateľky ako plne nedôvodné, pričom sám nezistil dôvody na zrušenie napadnutého rozsudku, preto bolo potrebné kasačnú sťažnosť zamietnuť podľa § 461 SSP.

30. O náhrade trov kasačného konania vo vzťahu k žalovanej bolo rozhodnuté podľa § 168 SSP a contrario v spojení s § 467 ods. 1 SSP. Žalovaná bola v konaní úspešná, avšak súd jej náhradu trov konania nepriznal, pretože neboli splnené podmienky aplikácie § 168. Sťažovateľka ako neúspešná účastníčka kasačného konania nemá právo na náhradu jeho trov (§ 167 ods. 1 a contrario v spojení s § 467 ods. 1 SSP).

31. Tento rozsudok bol prijatý pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.